

Vtorek, četrtek in soboto izhaja in velja v Mariboru brez pošiljanja na dom

za vse leto 8 g. — k.
" pol leta 4 " — "
" četrť " 2 " 20 "

Po pošti:

za vse leto 10 g. — k.
" pol leta 5 " — "
" četrť " 2 " 60 "

Vredništvo in opravištvo je v koroški ulici hiš. št. 220

SLOVENSKI NAROD.

Oznaila

Za navadno tristopno vrsto se plačuje:
6 kr. če se tiska 1krat
5 " " " " 2krat.
4 " " " " 3krat.
veče pismenke se plačujejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati kolek (štampelj) za 80 kr.

Rokopisi se ne vračajo, dopisi naj se blagovoljno frankujejo

Vabilo na naročbo.

Koncem tega meseca poteče prvo poletje našega lista in večini naših bralcev naročilo. Vabimo tedaj vse p. n. naročnike, kateri hoté prejemati naš list tudi v prihodnje, naj svoja naročila brž ko brž ponove, da moremo določiti potrebno število iztisov in da se razpošiljanje nikakor ne pretrga.

Program našemu listu ostane nepremenjen, držali se ga bomo zvesto in neustrašeno ter negledé na žrtve skrbeli, da bode list v vsacem oziru ustrezal tirjatvam, kakoršne slovenski narod dandenes staviti more do političnega časopisa.

Naš list velja v Mariboru brez pošiljanja na dom:

za vse leto 8 gld. — kr.
" pol leta 4 " — "
" četrť " 2 " 20 "

S pošiljanjem na dom ali po pošti:

za vse leto 10 gld. — kr.
" pol leta 5 " — "
" četrť " 2 " 60 "

Naročnina se naj blagovoljno pošila po poštah nakaznicah in vsigdar napiše natančna adresa, kjer treba tudi zadnja pošta, dolžni naročniki so lepo prošeni, da svojo zaostalo naročnino nemudoma dopošlejo.

V Mariboru, 1. julija 1871.

„Slov. Narod.“

„Vaterlandu“.

Naš članek „Konservativci in naš program“ je vzbudil na obnebbi „Vaterlandovem“ velik vihar, blisk in grom in dvojna strela je šinila na nas, hvala bogu, oboja vodéna. Prva v podobi uvodnega članka z nenavadnim naslovom „Slovenisches“, druga v priprosti obliki dopisa z Gradca.

Kakor z ene strani obžalujemo, da se je ta zadeva od dotične strani zbog žaljene samovolje in dozdevne nezmotljivosti strastno potegnila na polje osebnosti, da se je nad nami razlil ves zarad nevspehov v družih krogih pridržani žolc, nam vendar nalaga naša časnikarska čast dolžnost, da ta napad primerno odvrnemo.

Kar se tiče uvodnega članka moramo izreči, da je v njem na svojem mestu le dvakrat rabljeni izrek „wenn wir nicht irren“, ker se „Vaterland“-ovi časnikarji jako motijo, ako mislijo, da je gosp. dr. Vošnjak vrednik našemu listu, še bolj pa, da bi bil on pisal omenjeni članek, in v največi zmoti so, ako domnevajo, ka se z njimi strinja večina in to najodličnejih slovenskih poslancev. Vsa replika potrjuje le naše misli, ktere smo izrekli v omenjenem članku. Res da nam Slovencem „Vaterland“ nekako milostljivo dovoli, ka smemo gojiti svoj jezik in svoje običaje, kar se pa tiče ideje narodnosti, pa odločno pravi, ka nikdar dovolil ne bode, da bi si kterakoli narodnost brez ozira na historične skupine, stvarila nove državne meje, **ker je to puntarsko načelo.** (sic!) Le tedaj, kedar se bo zopet dovršilo historično pravo, le tedaj smemo mi Slovenci pričakovati, da se naše zahteve vzamó v pretres. Zedinjenje Slovencev je „keineswegs durchaus unmöglich“, vresničilo se bode pa le tedaj, kedar dobomo v štajerskem deželnem zboru večino, ktera bode tej ideji prijazna! To je menda jasno dovolj in ne zdi se nam muje vredno pretresovati

ostale stavke, še menj pa prepirati se z vitežkim „Vaterland“-om o tem, kdo ima na Slovenskem več in zanesljivejših bralcev, mi ali on.

Prestopivši k dopisu z Gradca, pisanemu petrolejem strasti, opomnimo pred vsem, ka nam je jako ljubo, da vmrati ne moremo, zlasti ker se ne čutimo niti potrebe niti voljo do tacega čina, kar se pa tiče predbacivanja, da so ročljubi plačevali naše dolgove, odvrnemo, da je to gola neresnica, kajti plačevalce so se edino le delnice, ktere so podpisali žrtvoljubni rodoljubi, ki so ustanovili list, ne več ne menj. To je pa bila njih lastna blaga volja, ktera pa pri dopisniku z Gradca izgubi mnogo vrednosti, ako jo oponaša ter misli, da mi vsled tega ne bomo spolnovali svoje dolžnosti in branili pravice svojega naroda tudi njemu nasproti.

Gospod dopisnik nam očita mladeniško nezrelost in jo rabi kot neovrgljiv argument proti nam, češ, „fental sem ga.“ A nam je hvala bogu jako ljubo, da smo še mladi in čili, kakor je bil gospod dopisnik svoje dni in si nikdar ne želimo tiste zastarele zrelosti, da bi se navduševali za vitežke, srednjeveke uzore, da bi vitezi in knjeginjami polnili gradove in grajščine, ktere so do kosti ožulile naš rod, da bi na vsakem homcu stavili robstvu svetišče. Vrh tega smo v 19. stoletji že v tacem položaji, da ne treba vsacemu, kdor hoče govoriti, spričevati se s krstnim listom ali „Kuhpockenimpfungszeugnis“, ampak debata je slobodna. Kar pa gospod dopisnik govori o tem, da smo izrekli svojo pripravljenost za dobro plačo in po okoliščinah pisati tudi po družem programu, pripisujemo njegovi preživi domišljiji, ktera mu je napravila „Schabernack.“

Da je „Vaterland“ priobčil slovensko spomenico je res, a ravno tako je istina, da so gospodje poslanci vsi prek sklenili, spomenice ne objaviti, da je tedaj dotičnik bil indiskreten, in ta je gospod dopisnik sam, kateri je vrh tega dones nasproten temu, kar je v spomenici podpisal sam.

Listek.

Slovenci pod Karlom Velikim in nasledniki iz njegove rodovine. *)

L. 788. kmalo po Tasilovem padu so Avari, kakor so se bili z njim pogodili, z eno armado v Furlanijo in z drugo na Bavarsko pridrli, pa so bili na obeh krajih premagani in morali so se potem, ko so mnogo ljudi izgubili, v svoje pokrajine vrniti. To sramoto oprat pridere še tretja truma na Bavarsko; pa tudi njej se je ravno tako godilo.

Po teh srečnih zmagah pride Karel v Regensburg in tam ustanovi razdelitev in upravo na novo pridobljenih dežel. Bavarska ni več dobila svojega vojvoda, ampak upravno opravilstvo je, kakor sploh v svojih deželah, izročil posameznim grofom, ki so bili vsak čez svoj okraj postavljeni. V slovenskih, to je korotanskih pokrajinah pa je brž ko ne vladarsko oblast zastran doščih reči pustil domačim poglavarjem, knezom in županom. Poslovanje teh grofov in drugih poglavarjev

pa so nadzorovali kraljevi namestniki, ki so morali za red in mir po svojih deželah skrbeti in ob vojski voditi trume istih dežel. Prvi nam znani namestnik ali „praefectus Baivariae“ kakor ga imenujejo letopisci, je grof Gerold, Karlov svak, ki je bil na tem mestu do l. 799. Njemu je bila izročena Bavarska dežela in Korotanja do Drave; južni del pod Dravo pa je bil brž ko ne nadzorništvo furlanskega vojvoda Erika podvržen. (Ank. p. 118.)

Te uradbe so bile le začasne, toliko, da so bile te mejne dežele zavarovane proti Avarom, pred kterimi ni bilo upati miru predno ne bi bili celo vničeni. In njih vničiti je Karel tudi sklenil. Vnel se je prepir z avoljo meje med Franki in Avari, in iz prepira je nastala vojska ki je z malo prenehljaji trpela do l. 803. Karl sam je vodil svoje armade proti divjim sovražnikom; posebno velikokrat pa je šel nad nje sin Karlov, Pipin, kralj italijanski. V teh bojih so poleg Nemcev tudi Hrvatje in Slovenci svojo kri prelivali. Najhujša sila je Avare zadela l. 796. ko so jih z dveh strani zgrabili: z južne strani namreč je prišel Erik, vojvoda furlanski, združen s panonskim knezom Vonemiro (— brž ko ne je bil Žvonimir knez panonskih Hrvatov — Jireček p. 87. —). malo pozneje pa jih je prijel na bolj severni strani Pipin, kterege je Gerold spremljal, ki je v svojem krdelu gotovo tudi korotanskih Slovencev imel.

Domače razprtije med Avari so bile Frankom v

pomoč. V prejšnih časih so namreč imeli le enega poglavarja, takrat pa je bil poleg Hakana še Ingur poglavar. Pa vnel se je punt v kterem so oba svoja viša oblastnika ubili in si zopet le enega poglavarja izvolili, kakor je bila prej navada. Po neslogi oslabljeni se niso mogli dosti ustavljati in frankovska vojska je vzela in opustošila njih glavne „hringe.“ L. 799 pa, ko je Gerold zopet šel nad nje njih nezvestobo kaznit, je v boji junaško smrt storil in neki Saksonec, ki ga je vedno zvesto spremljal, je njegovo truplo otel in v Reichenauški samostan prinesel, kteremu je bil grof za svojih živih dni mnogo dobrega storil.

Z Avari pa so imeli Franki neprenehano vojsko: kolikorkrat so bili premagani, tolikokrat so se udali in zvestobo obljubili — še celo krstiti so se dali nekteri poglavarji in velikaši — ali vselej so čez malo časa pozabili obljube in se zopet spuntali. To je trpelo, dokler njihova moč ni celo oslabela in so se l. 803 za stanovitno podvrgli. Prišli so takrat v Regensburg Zodan, poglavar panonskih Avarov in mnogi drugi avarski in slovenski velikaši ter so Karlu zvestobo obljubili, ktere pozneje niso več prelomili. Hakanska čast se je zdaj pri njih brž ko ne odpravila, vendar jo je bil pozneje poglavarju Abrahamu ki se je bil dal krstiti zopet podelil.

Propad avarske moči so pospeševali razen domačih razprtij boji s Slovenci, ki so se zdaj avarskega jarma se znebiti, hoteli zmaščevati za vse to neusmiljeno

*) Glej: G. Fr. v. Ankershofen, Handbuch der Geschichte Herzogthums Kärnthen II. Bd. 2 u 3 Heft. — E. Dümmler Ueber die südöstlichen Marken des fränkischen Reiches unter den Karolingern, v „Archiv für Kunde österr. Geschichtsquellen“ 10. Bd. — Dr. H. Jiriček, Panonija u IX. stoljeću. Književnik. God. III. Sv. I. — Šafarik. Slov. Altertümer übersetzt von M. v. Ehrenfeld II. Bd.

Sicer pa gospodu dopisniku nismo nevoščljivi, ako ima nad „Vaterlandom“ tako ogromno veselje, ako ga smatra kot svoj uzor in kuje v zvezde, — vsake oči imajo svojega slikarja in praktičen Cerknčan je nekdan na vprašanje: „Kaj ne, oče, da je naša dežela najlepša?“ osupnjenemu mestnjanu lakonično odgovoril: „Lahko da, ker še druge nisem videl!“

Da je centralizem najhujši sovražnik slovansko-narodne prostosti, ta vednost menda ni privilegirana „arcanum“ gospoda dopisnika, kakor tudi to ne, da je nebo visoko in 80 milijonov Slovanov daleko. Vsakako pa niti gospodu dopisniku znano ne bode, kolika je visokost neba, kakor menda tudi to ne, da so vsi češki listi skoro istim načinom kakor mi, izrazili svoje mnenje o „Vaterlandu“, da tedaj njegova stranka ne bode tako velikanska, ampak le „ein Trupp Reisige“, da je ta uzorni list še pred našim člankom uročil občo nevoljo med odličnimi narodnjaki, da je bilo mnogo in obče priznanih peres pripravljenih pričeti boj z „Vaterland“-om, kateri je donasal mnogo in mnogo našemu narodu nasprotnih člankov.

Naštevaje nam dalje naše dozdevne politične grehe, ktere pa popolnem odobrava javno mnenje, naši bralci in večina našega naroda, se zaleti gospod dopisnik v svoji slepi zlobi celo do izreka, da je „Slovenski Narod“ kriv, da so volitve v Mariboru tako nesrečno izpale. Vzeli bi si na posodo od „Vaterlanda“-a „Cactusa XXII.“, da bi se ž njim smejali, ako bi stvar ne bila povedana tako prokleta resno in ako bi ne imeli toliko prirojenega humorja, da nam ga ne treba na posodo. S tem stavkom je pokazal gospod dopisnik „wess' Geistes Kinder sei“, kjer se drugači ne more, tam pomaga nesramno natolcevanje, črnenje in laž ali da se poslužimo izraza „Vaterland“-ovega — „perfidija“!

Kajti, kdor je bral naš list lanjsko leto, ko so bile volitve, se bo gotovo spominjal, kako smo neustrasno pisali v tem oziru, kako je bil skoro ves prostor našega lista odmenjen in posvečen volitvam, edino le volitvam, kako je naš bivši, sedaj že v prezgodnjem grobu ležeči vrednik Tomšič agitoval po mestu in po deželi, razpostavljal svojo telesno varnost, svetoval, prigovarjal in vse sile duha obrnil le na to, da bi bil izid volitev srečen. Celi slovenski štajler, da celi slovenski svet nam bo pritrdil, da smo v tem oziru storili svojo dolžnost do zadnje pičice. Za Boga! to nesramno očitjanje, je ako le kaj, pripravno nas nekoliko potolažiti nad Tomšičevo smrtjo, kajti to biga bilo prebritko zadelo, take nevhvaležnosti si ni zaslužil niti Tomšič

trpinčenje, ki so je morali nekdan kot njihovi podložniki prestati. Zato je bil l. 805 avarski kapschaw (hakan) šel pred cesarja Karla in ga prosil, naj Avarom odkaže drugih stanovališč v gornji Panoniji med Sabario in Karnuntom, ker v dosedanjih jim ni moči prestati zavoljo nasilstva Slovanov. Leta 811 je moral Karel celo vojsko poslati mirit Avare in Slovence, ki so se bili hudo sprli. Nato so prišli poslanci obeh narodov pred Karla v mesto Aachen.

Frankovska sila tedaj, domača nezločnost in boji z osvobojenimi Slovenci so podrli moč Avarom takraj Tise. Kar jih pa je onkraj Tise ostalo, jih je bulgarski knez Krem podjarmil. O propadu avarskega nekdan tako mogočnega kraljestva nam je Suida ohranil neko povest, ki je sicer brž ko ne le pravljica, pa nam vendar dobro pokaže surovi značaj tega divjega naroda. Suida pravi: „Bulgari so na vso moč zatrli Avare. Krem pa je uprašal neke avarske jetnike: Kaj mislite? zakaj je neki naš vladar z vsem svojim ljudstvom propadel? In odgovorili so mu: Zato ker so se začeli med seboj tožiti, in to je bil uzrok, da so najhrabrejši in najrazumnejši možje morali poginiti. Potem krivičniki in roparji so postali tovarši sodnikom. Vrh tega se je vgnezdilo pijančevanje, ker vsi so se napajali in mamili z obilnim vinom; vgnezdila se je zapravljivost in lakomnost, vsi so postali kupci in so eden drugega goljufali.“ Te besede nam popisujejo surov barbarški narod, kteremu blagi mir ni kakor drugim narodom

niti naš list, ta izrek je narekovala le zloba, samovolja, osebne fanatizem in žaljena ničemurnost.

Prepuščaje osebne napade dotičnikom, bi lahko pretresavali še stavek za stavkom, pa s tem jim privojili preveliko važnost, ktere nikakor nimajo, kajti tako piše le človek, kateri bi rad na Slovenskem vsilil svojo diktaturo, dasiravno zabi, da k temu treba biti vsaj na Francoskem in biti iz tacega lesa, iz kterega se režejo Gambette; tako piše le mož, kteremu se pri mnogi priliki ni posrečilo terrorizirati drugači mislečo večino in kuha zbog tega srd in strup v srcu, tako se hujuje le človek, kateri ne strpi druge misli nego svoje in kateri je javno in množim že rekel, da mu je namen naš list vničiti in to samo zbog tega, ker ne čujemo na njegov avtokratičen krik „Sic volo, sic jubeo“, ampak se ravnamo po naših družih, bolj praktičnih, ker ne tako divje strastnih voditeljih.

Gospodine dopisnik! evo nas, da Vas poznamo in to bolj nego Vam ljubo, smo Vam pokazali — prostor pa nam ne pripušča se dalje baviti z Vami in nadaljevati nepotrebno, ker neplodno polemiko — opomnimo Vas pa, da kar se tiče obljubljenega „Kappzaum“ ste Vi menda pozabili, ka je nebo visoko a na njem vižeča, nam namenjena brzda za Vas nedosegljiva.

Kar se pa tiče Vašega vničenja, ste nam Vi sami v slepi zlobi mujo prihranili!

Dopisi.

†β. Iz Ljubljane, 28. junija. [Izv. dop.] Neutrudljivo delavni vodja zboru čilalniških pevcev gosp. Vojteh Valenta, je jako lepo misel sprožil, za katero se že delajo priprave, da se vresniči. Ta misel je ustanovljenje „glasbene matice“, kteremu društvu bi bil namen izdajati dobre muzikalije, podpirati skladatelje v vsacem oziru in posebno skrb imeti na to, da se slovenske narodne pesmi in napevi nabirajo. Tudi cerkveno petje bi glasbena matica gojila. Če pomislimo, da je na polji muzikalne literature nastala jako občutljiva suša, moramo radostni nazdravljati ustanovljenje tacega društva. Gotovo bodo vsi prijatelji slovenskega petja to društvo dejanski podpirali, tudi slovenska duhovščina se ga bo udeleževala in tako pospeševala naše cerkveno petje. — Ustavoverna stranka je izgubila zopet jako odličnega in delavnega privrženca. Bralcem „Slov. Naroda“ bode še v spominu strastni sovrag slovenskemu uradovanju, davkarski uradnik gosp. Marchetti, kateri je na čisto slovenska pisna pisal svoje

blagostanja in sreče, ampak le nezloge in mehkužnosti donasal, kar jim je vzelo edino dobro lastnost njihovo, namreč hrabrost. (Dümmler 10.)

Ko je padlo njih kraljestvo, je kmalo tudi ves narod zginil; ker njih moč je bila največ zidana na podvržena ljudstva, nasproti kterim so oni le menjši del, le plemenitaški stan bili. Po zmagi nad Avari l. 796. je prišla vsa Panonija pod Karla velikega, kateri je politično upravo izročil svojemu svaku Geroldu, crkveno upravo pa je tako vredil, da so gornjo Panonijo dobili pasovski, Panonijo med Rabo in Dravo pa solnograški škofi.

Kakor proti vzhodu, se je v tem času tudi na jugu širilo frankovsko kraljestvo.

Istra je že l. 791 bila pod Karlom, pa imela je še svojega vojvoda, kterega Karl v nekem pismu do kraljice Fastrade med pomagavci sina Pipina posebno hvali zavoljo hrabrosti. (Ank. p. 133.) V začetku 9. stoletja se bere o nekem istranskem vojvodu Janezu, ki ga je Karel na pritožbo njegovih podložnikov po sodniji iz svetnih in duhovnih velikašev sestavljeni dal odstaviti. Nato so dobili Istrani pravico si sami deželne in duhovne gospode voliti, ktero jim je Ludvik pobožni potrdil. Tudi Liburnijo in severni kos Dalmacije blizo do Cetine je furlanski vojvoda Erik pribojeval, izvzemši mesta, ki so se še le okoli l. 806 Karlu v varstvo podala, zavoljo česar je velik razpor nastal med Karlom in bizantinskim cesarjem Nikeforom. L. 810 (812?) pa

nemške klavzule i. t. d. — Marchetti je bil jako iskren ud konstitucionalnega društva in zveze „Feuerscheu“. Denes pa je gosp. Marchetti za nemško propagando izgubljen in gosp. Ehrfeld v svojem steklenem salonu slobodno vse črno prepere in razobesi črno zastavo, kajti Marchetti-ja so pred malo dnevi, zaradi mnogih goljufij, ktere je zagrešil na škodo davek plačujočega občinstva pri finančnem ravnateljstvu spodili iz službe ter ga naznanili kriminalni sodniji. — Včeraj se je objavila razsodba — kakor itak že veste — v pravdi Domenigovi po skoro 14 dni trajajoči konečni obravnavi. Dežmanov prijatelj gosp. Andre Domenig menda ne bo več užival svit prostosti, ker je že sedaj vsoled preiskovalnega zapora, kakor je opomnil njegov zagovornik, mumija. Pri konečni obravnavi smo imeli priliko slišati juridično bistroumen govor gosp. dr. Razlaga, kateri je zagovarjal gospo Domenigovo in zopet dokazal svojo izvauredno govorniško nadarjenost. Član gledališčinega odbora gosp. Schmidl, kterega so pri konečni obravnavi razkrili kot vodjo vseh goljufij, vsega humbuga, je sicer nekrivega spoznan, a visi mu še vedno Damoklov meč nad glavo v podobi upora državnega pravdnika. Gospa Emilija Domenig, kateri je Mahrova gosa od lanskega leta botra, se je jako sans gène obnašala pri obravnavi. Drastičen je bil prizor, ko je Domenig trdil, da ima dva otroka, njegova supruga pa da ima tri (imela je namreč med preiskovalnim 15 mesečnim zaporom svojega moža „liaison“ z nekim častnikom). Gosp. Domenig, ki o tem nič vedel ni, je kar sršil na njo. Cela pravda je le dolga vrsta goljufij in zvijač. Ker gosp. Schmidlnu ljubljanski zrak ne bo več po godu, zadene tudi nemški gledališčini odbor britka izguba, kar jako obžalujemo. —

Iz laškega trga, dne 30. junija. [Izv. dop.] Dopisnik iz Haloz nam v št. 73. „Slov. Nar.“ pripoveduje, da je sedanje c. kr. ministerstvo štirskim slovenskim poslancem zahtevajočim določen obrok, do kterega se bi moral naučiti vsaki uradnik poslovajoč na slovenskem Štirskem v slovenščini uradovati, odgovorilo, da tega zaradi starejših uradnikov storitine more. Prečitaje celi dopis smo si mislili: To je pisala poštna domo- in rodoljubna slovenska duša, tako mora biti, Slovencem se mora ravno tako slovensko dopisovati iz uradov, kakor Nemcem in Magjarom itd., toda zgodilo se pa vendar ne bo, kakor dolgo bomo to po tej poti tirjali, kakor do sedaj, pristavili smo zraven. In zares za koliko bolj ugodni položaj imajo v tej zadevi naši bratje na Kranjskem, kjer so narodnjaki v velikej množini v deželnem zboru in vendar še oni ne morejo tako daleč se priboriti, da bi se samo iz deželnega odbora, izvzemamo c. kr. urade, občinam in posameznim stran-

sta sklenila pogodbo, v kateri je bizantinski cesar svojo poimensko vladno čez dalmatinske Hrvate prepustil nemškemu cesarju, sebi pa pridržal mesta Kotar, Dubrovnik, Splët, Trogir in Zadar in pa otoke, Ozero, Rab in Krk. (Šaf. 283.) — Med Dravo in Savo v nekdanji Valeriji so bili tisti Hrvati, ki so se bili okoli l. 638—640 od svojih dalmatinskih bratov odcepili, posebno državico osnovali z glavnim mestom Sisiek. Izprva so bili podložni bizantinskemu cesarju; pa kmalo so se iznebili te odvisnosti in so potem nekaj časa pod svojimi knezi svobodno živeli, dokler niso prišli pod frankov zmerom bolj se razširjajočo oblast. Kdaj se je to zgodilo, na tanko nevemo; l. 769. pa se omenja neki panonski knez Vonomir (Zvonimir), ki je bil gotovo poglavar teh Hrvatov. Vse te južne dežele so bile izročene viši oblasti furlanskega vojvoda Erika, ki je umrl pri obsedi liburnskega mesta Tersat, kjer so ga meščani s puščicami in kamenjem ubili. Njegov naslednik je bil Kadolah. (Dümmler p. 7.)

Sedaj so bili vsi Slovenci podložni Karlu velikemu in sicer razdeljeni v teh-le deželah:

Vzhodna krajina, kateri je bila na vzhodu meja Dunajska gora (Wienerwald), je na zahodu malo prek Anize segala in tudi primerni kos sedanjega Avstrijskega na levem bregu Donave je sem spadal. V tej deželi so potem, ko je bila Avarom oteta, Slovenci pomešani z Nemci prebivali. Druga dežela je bila Panonija, ki je v tem času blizu tiste meje imela, ka-

kam samo v slovenščini pisalo; ako mi hočemo da bomo slovenščine v govoru in pisanji izurjene uradnike dobili in da bodo ti tudi v resnici tako pisali, kakor mi želimo, moramo jih k temu prisiliti. Pa kaj, sila je prepovedana, bi nam znal kdo odvrniti. Nikakor ne. Državnopravno nam je raba slovenščine v besedi in pismu zagotovljena in pripuščena, poprimimo se te pravice in posnemajmo Nemce, Lahe, Mažare itd., ako mi pridemo k njim in želimo kaj od njih, oni nas navadno nečejo razumeti in poslužiti se moramo njih jezika, delajmo tudi mi tako. Čestitim čitateljem hočemo z izgledom postréti. Naša sosedna občina sv. Krištofa, ena največjih kmetiških občin na Štirnem, si je najela v besedi in pisanji zmožnega tajnika in mu je naložila dolžnost le v slovenščini poslovati. Imenovani tajnik, izurjen v uradniškem poslovanju, zmožen slovenščine in nemščine, zraven pa neustrašljiv boritelj za napredek slovenskega naroda, stanovitnega značaja, je pred kratkim časom prišel sem pozdravit vrlega za povzdigo slovenske narodnosti vnetega župana v občini sv. Krištofa. Pri tej priliki smo se s tem človekom snidli in delj časa v njegovi družbi ostali in se prepričali, da se on pri vsih razgovorih z vsacim človekom le slovenščine poslužuje; da, tudi smo bili nazoči na kolodvoru, ko se je odpeljal in ko mu je neki konduktar rekel: Wenn sie mit mir reden, so müssen sie deutsch reden. Naš tovarš mu je odvrnil: Ne umem kaj pravite in se je vsedel v kupé, kamor je konduktar branil, ta pa je zaprl vrata in zarenčal: Auf meine alten Tage werde ich noch slovenisch lernen müssen.

Slovinci posnemajmo izgled splošno, zedinimo se v velike občine, najemimo si za občinske pisarje slovenščine zmožne ljudi, naložimo jim dolžnost v naših zadevah le v domačem jezici poslovati, občujmo tudi na domači zemlji med seboj in med tujci edino le v domačem jezici in hitro bomo dosegli vspeh, kterega se še nadejamo. Samouprava pri občinah se bo vteločila, vlada jo bo razširila, na slovenske vloge se nam bo tudi tako odgovarjalo in dopisovalo, uradnike bomo prisilili se takoj slovenščine naučiti, tisti pa, kteri tega storiti ne bodo hoteli, zapustili nas bodo eden za drugim, nam ne bo mar, kam se bodo kukovice preselile, vlada si bo gotovo prizadjala, da bo na izpraznjena mesta sposobne ljudi nastavila. Tedaj posnemajmo izgled, bodimo stanovitni, spodbujajmo drug drugega in dosegli bomo v kratkem, kar želimo, kar zahtevamo, gotovo. S tem da mi tako ravnamo se ne pregrešimo zoper obstoječe postave in vendar ravno

kor za rimskih cesarjev. Na zahodu jo je mejila ravna črta, ki se potegne od dunajske gore do julskih planin doli skozi sedanje Štajersko, tako da je Ptuj zapopaden, Celje in Ljubljana pa ne, na vzhodu in severu pa Donava, in Raba je Panonijo delila v zgornjo in dolnjo. V zgornji Panoniji so bili iz prva še Avari, ali s časom so pozginili in Slovenci z onkraj Donave in Bavarci so se jeli po teh krajinah naseljevati. V severnem delu dolnje Panonije med Rabo in Dravo so stanovali Slovenci nekoliko pomešani z ostanki Gepidov in Avarov in tudi nekaterimi nemškimi naseljenci. (Jireček p. 88, 90.) Med Dravo, Donavo in Savo pa v tistem delu Panonije, ki se je nekdanje imenovala „Valeria“ so stanovali Hrvati in Slovenci. — V Korotaniji, ki je razun sedanje Koroške tudi Štajersko in Kranjsko deželo do panonske meje in tudi en del Tirolske obsegala, so bivali Slovenci, le tam pa tam z nemškimi naseljenci pomešani. Tako je bilo tudi v Istri. V Liburniji in Dalmaciji do Cetine so pa bivali Hrvati. Vrh tega so še stanovali Slovenci po goriškem in idrijskem okraju, ktera sta pod furlansko mejno grofijo spadala.

Vse te dežele so bile mejne dežele in razdeljene pod dve namesniji kteri je Drava ločila. Kar je bilo nad Dravo je bilo grofu Geroldu izročeno do njegove smrti l. 799. Njegove dežele je prevzel Goteram pa brez Bavarske, ktera je svojega grofa dobila. Za Goteramo, kterega so Avari l. 802 v boji ubili, je prišel Werinhar. Kar je bilo pod Dravoj, je bilo po smrti Erikovi furlanskemu mejnemu grofu Kadolahu do l. 819 in za njim Balderiku izročeno.

(Dalje prih.)

s tem postavimo uradnikom najkrajši obrok, do kterega morajo sposobni biti v slovenščini uradovati. Pokažimo s svojimi deli, z ravnanjem, da to hočemo imeti kar prosimo v svojih spisih in zborih, držimo se načela: doma po domače in prihodnost bo naša.

Politični razgled.

Državni zbor je potrdil postavo, po kteri dovoljuje mesečno svoto državnega proračuna za mesec julij. Denes vzame zbornica poslancev v posvetovanje novo posojilo, za katero pa neki ne bo potrebne večine. Govori se, da bode zasedanje državnega zbora 15. julija končano in da se prično deželni zbori 7. avgusta; oficijozni listi trde, da ostane državni zbor, kakor je a da se bo pomnožen Čehi, sklical v jeseni.

O spravi s Čehi se še ne ve kaj in kako, vse kar se o njej poroča je le govorica, toliko je skoro gotovo, da je dognana, da se bode deželnim zborom dal obširnejši delokrog in da se predrugačil volni red.

Nemiri med delalci so na dnevnem redu. V Königshütte na Pruskem so razdajali stanovanje rudniškega nadzorništva, ječo razrušili in skušali ropati, zlasti pri židovih. Zvečer so prišli hulani in jih pregnali iz trga. Šteje se 7 mrtvih in 10 ranjenih. V zapor so jih deli 60. Vsled tega se je proglasilo obsedno stanje.

Ravno tako so bili nemiri med delalci v Pragi, ki podirajo trdnjavo obzidje in so hoteli prisiliti višo plačo. Delavci, kteri so si napravili praznik so na delajoče metali kamenje, policija jih je ukrotila.

Francosko posojilo „začetek oslobodenja“ je našlo nenadno ugoden vspeh. Podpisavanje se je že vstavilo. Finančni minister Pouyer-Quertier je to v narodnem zastopu naznanil rekoč: Včeraj smo v 6 urah zmogli 4500 milijonov frankov, Pariz sam je 2000 milijonov podpisal, dežela nad milijardo in inostranske dežele tudi milijardo. Od nekterih krajev še nimamo sporočil. Ta položaj nam daje mogočnost, spolniti svoje dožnosti proti Nemčiji in dežele oprostiti okupacije. Mi ne bomo čakali na dogovorjene plačilne obroke. Vsega vkup se je znanvalo za posojilo več nego 5000 milijonov frankov, kar kaže žrtvoljnost Francozov in željo skoro zopet zavzimate stališče, ktero so izgubili v zadnji nesrečni vojski.

Časniki v Parizu objavljajo svoje kandidate za prihodnje volitve, zgolj radikalna imena. General Mac Mahon se je odrekel vsaki kandidaturi. — Do 24. junija zaradi političnih pregreškov obsojene Alzasijance in Lorenéze je car Viljem pomilostil. V Metz in Strassburgu so bili krvavi boji med Prusi in domačimi prebivalci. Sploh se povsod kaže neizmerno narodno sovraštvo. Časnik „Liberté“ pripoveduje: „Zadnji petek je prišel vlak z 800—1000 vjetih Francozov v Charms-sur-Moselle“. Mestjani so hiteli na kolodvor pozdravljat svoje nesrečne rojake. Vojaki ginjeni so odzdravljali z vskliki in poljubi. Nemški častnik, ki je imel povelje na kolodvoru, je bil to ovacijo žaljen in je trdil, da so francoski vojaki kazali pesti. Ko se vlak odpelje, strelite dve straži nanj; kar je francoske vojake tako razkačilo, da so hoteli od prihodnje postaje iti nazaj, maščevat se nad Prusi. K sreči da jih je ravno nazoč polkovnik pomiril. Tudi po drugod se pripetě enake surove dogodbe.

Pariz hote, novimi trdnjavami in nasipi tako vtrditi, da bode ne le nepremagljiv, nego da ga ne bo mogoče niti oblegati. Mnogo nemških častnikov se vtihotapi v Pariz, da si jim stavijo vsakoršne zapreke. Ker so jih često Parižani spoznali in so potem nastale praske, se je poslala pritožba Mac-Mahonu in pruskemu poveljniku.

Angleški konzul poroča iz Shanghai-ja: Naši vojaki so premagali prebivalce Koreanske na otoku King-Hoa, ter so razdajali koreansko trdnjavo. Koreancev je obležalo pet sto. Naši so izgubili enega častnika in dva prostaka mrtva, sedem je bilo ranjenih.

Laški kralj je odpotoval v Neapel, kjer so ga srčno in slovesno sprejeli. Obiskal je razstavo ter razdelil 19 zlatih svetinj, od kterih je dobilo dve avstrijsko mornarstvo.

Bo li papež pri prihodu laškega kralja, kteri je na jutri odločen, zapustil Rim, ali ne, se ne ve, to je gotovo, da če odide, se bode naselil na otoku Korzickanskem in mu je francoski poslanec grof Harcourt v ta namen ponudil fregato „Orenoque“, na razpolaganje.

Razne stvari.

* („Květy“), izvrstni česki ilustrovani list, imajo v svoji 26. številki t. l. jako lepo izdelano podobo našega Tomšiča z obširnimi životopisom. Naročili smo obilo število posebnih iztisov, ktere bomo, kakor hitro nam dojdejo, pošilali vsacemu, kdor se oglasi. Omenjena številka „Květy“ bi utegnila nekatere tudi z bog tega zanimati, ker je v njej jako lepo po gosp. Fr. Zvěřini narisana starinsko imenitna bazilika v Logu.

* (Ministerska odločba glede slobodnega zborovanja.) „Občanska beseda“ v Žizkovu je pri občnem zboru sklenila nekoliko resolucij, vsled kterih je policija pričela kazensko preiskavo proti družabnikom. V ta namen je zahtevala od načelnika polo, na kteri so zapisani vsi pri občnem zboru nazoči družtveniki, zapisnik zborovanja in natančni prepis vseh sklepov in resolucij. Načelnik „Občanske besede“ se temu protipostavnemu in svojevotjnému ukazu ni vdal. Zaukazala mu je policija, ka mora zanaprej, kedar naznanja novo sprejete družtvenike, vsigdar povedati tudi njihovo bivališče, da bi jih policija, kedar treba, laglje dobila. Proti temu protipostavnemu zakazu se je vložila pritožba pri c. k. namestniji, ktera policijski zaukaz ni le potrdila, nego načelniku društva celo naložila, da mora nemudoma predložiti imenik vseh družtvenikov ter njih stanovališča. Proti tacemu postopanju. se je odposlala energična vloga na ministerstvo notranjih zadev, ktero ni le svojevotjne ukaze policije in namestnije zavrglo, timveč jim poslalo zasluženi „nos“, da s takim nepostavnim postopanjem nadlegajo mestjane in ponižujo spoštovanje državnih uradov. Ker bi se pri nas utegnulo kaj enacega primeriti, obračamo pozornost družtev na to, ka po ministerski odločbi sub Nr. E, 6.109 in po §. 32 družtvene postave ne treba naznanjati bivališč družtvenikov.

* (Nova hranilnica.) V Kranji se snuje, kakor poročajo „Novice“ za gorenjsko stran nova hranilnica. Domoljubi iz Škofjeloka, Tržiča in Kranja so pristopili kot ustanovniki ter po §. 3 dotičnih pravil prevzeli potrebno poroštvo za 20.000 gold. in pravila izročili vladi v potrjenje. Radostni tudi mi nazdravljamo ta v gmotnem oziru velevažni korak, ki bode ustrezal stari potrebi, ter izrekamo željo, da bi ta izgled posnemala tudi Novo mesto za Dolenjsko in Postojna za Notranjsko s pristavkom, naj bi dotičniki prevdarjali, bi li založnica ne zadostovala, kteri zavod do sedaj na Slovenskem še ni zastopan.

* (Francoski demanti.) Najlepši demant v francoski kroni je tako imenovani „régent“, kterega je vojvoda orleanski z vlade še mladoletnega Ljudevita XV. od nekega Pitt-a kupil za 2½ milijona in kteri se sedaj ceni na 12 milijonov. Poprej je imela francoska krona skoro ravno tako dragocen demant, kteri je bil že zgodovinsko imeniten, ker je bil prvi, kterega so brusili, z imenom „Sancy.“ Pred 500 leti so ga pri-nesli z Indije in lastnik mu je bil „Karel predrzni,“ kteri ga imel pri sebi, ko ga je v bitvi pri Nancy zadela smrt. Prost vojak ga je našel in prodal za en goldinar. Leta 1489 ga je dobil portugalski kralj Antou in v denarni zadregi prodal za 100.000 frankov Francozu Sancy, od kterega ima svoje ime. Ko je šel Sancy kot poslanec v Solothurn, mu je ukazal kraj Henrik III., da naj mu pošle v poroštvo ta demant. Slugo, kteri je demant kralju nesel so pa medpotoma ubili, demanta pa ne dobili, ker ga je bil požrl. Sancy je pustil razparati truplo in našli so demant v želodcu. Pozneje ga je imel Jakob II. angleški kralj, potem Ljudevita XIV. in XV. Leta 1635 ga je kupil ruski knez Demidov za pol mijona rubljev a ga zopet l. 1836 v Parizu prodal za 625.000 frankov. Ta demant ima obliko hruške, tehta 52 in pol karatov in je popolnno čist.

* (Beseda.) V nedeljo 2. julija predstavlja Laška

čitalnica dve veseli glediščini igri: „Zvesta do smrti“ in „Medeni tedni“, h kateri veselici slovenske rodoljube uljudno vabi odbor.

P. n. občinstvu

dajemo na znanje, da smo vsled svoje prošnje na c. k. namestnijo v Gradcu dobili privoljenje (koncesijo), da osnujemo v Mariboru svojo lastno tiskarnico. Po mnogovrstnih okoliših zadržavani smo vendar po mnogi muji in vztrajajoči skrbi vse dotične priprave tako daleč dotirali, ka nam bude mogoče tiskarnico otvoriti še tekom tega meseca. Jemali smo pri naročevanju dotičnega blaga in strojev v poštev vse najnoveje iznajdbe, tako da nam bo mogoče ustrezati vsim tirjatvam, ktere se v denešnjim veku staviti morejo. —

Natančneja naznanila razpošljemo v kratkem na blagovoljni ogled. —

Lastniki narodne tiskarnice in „Slov. Naroda.“

Za Tomšičev spominek:

Prenesek	981 gld. 70 kr.
Gosp. M. V. L. v Idriji	5 " — "
Gospodje uradniki banke „Slavije“ v Pragi	25 " — "
Gosp. France Pečenko, župnik v Renčah	1 " — "
„ Marko Vales, kaplan „ „	1 " — "
„ Anton Bajec, učitelj „ „	— " 50 "

„ Jos. Kragelj, duh. pomočnik v Kanalu	2 " — "
„ Anton Sovdat, c. k. finančni komisar v Tominu	2 " — "
„ France Kokole, c. k. davkarski kontrolor v Tominu	1 " — "
Skup	1019 gld. 20 kr.

Listnica vredništva:

Gospod F. Z. stud. jur. na Dunaji recte Ladislaus Bubus: Vaše pisanje smo kljub § 19. tisk. zak. vrgli nadostojno mesto — v koš, kakor bo slovenski narod Vas bacnil tje, kamor kaže Vaše ime.

Dunajska borsa 30. junija.

Srebro	121 gl. 50 kr.
Napol.	9 " 85 "

Naprej že naznanjam,

da odprem početkom julija t. l. na Ptui podružnico, da tako vstrežem že davno čuteni potrebi svojih izven Maribora bivajočih kupcev.

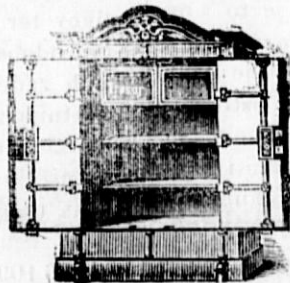
Naštevanje moje, kakor znano, jako velike zaloge ne pripušča prostor denšnjega lista.

Priobčim je tedaj prihodnji teden.

Avgust Thiel,

lastnik prve in največe prodajalnice biserov, zlata srebra in blaga iz kinežkega srebra za doleno Štajersko, za sedaj v Mariboru, pozneje na Ptui.

Pri razstavi v Gradcu 1870. l. s zlato svetinjo nadarjena.

Prva štajarska c. kr. priv. tovarna (fabrika) ognja in vloma varnih

blagajnic (kas) za denar in pisma, miz za pisanje

Vincencij-a Kanduth-a v Gradcu,

tovarna: Beethovenstrasse 21,

priporoča svoje iz najboljšega štajarskega blaga, s ključavnicami po posebnih patentih, in najsolidneje dovršene izdelke, za ktere je porok, po jako znižani ceni. Proti primernemu vplačilu na olajšanje p. n. občinstva tudi plačila na svôte. (12)

Izključljiva prodaja pri

Anton Körösi,

železninar, Griesgasse Nr. 10, v Gradcu.

Prva razstava v Ptui,

obsegajoča (5)

vse pridelke poljedelstva, gojzdnarstva, obrtnije, rokodelstva in živinoreje,

bode

od 21. septembra do 2. oktobra 1871.

Pridelki obrtnije in rokodelstva se lahko razstavijo iz celega avstrijskega cesarstva; pridelki vseh družih vrst pa le iz Štajera.

Vsi predmeti naj se blagovoljno naznanijo saj do 1. avgusta t. l. — Natanjéne programe in oglasilne liste zahtevajočim razpošilja

Razstavni odbor v Ptui.

Rothschild & Comp.

Opernring. 21

Dunaj.

Nové najugodniše

igralne družbe

z dobitki od

gold. 300.000, 250.000, 220.000, 200.000, 150.000, 140.000, 100.000, 70.000, 50.000, 25.000 itd.

na 20 c. k. avstrijskih srečk od l. 1864, Kolekovan svôtin list velja gld. 8 kot prva svôta; na 20 kralj. ogerskih državnih srečk, Kolekovan svôtin list velja gld. 6 kot prva svôta; na 20 ces. turških srečk, Kolekovan svôtin list velja gld. 6 kot prva svôta; na 40 vojvod. Braunschweig-skih srečk, Kolekovan svôtin list velja gld. 5 kot prva svôta;

Za vse srečkanje veljaven 20^{ti} delež na državne srečke od l. 1864 po 8 gld. eden — 9 po gld. 70 — 20 po gld. 150. 20^{ti} delež na kraljevske ogerske srečke po 7 gld. eden — 6 po gld. 40 — 20 po gld. 130. 20^{ti} delež na pešne srečk od leta 1839 po gld. 10 eden — 10 po gld. 95 — 20 po gld. 185

Promesse za vsako srečkanje.

Naročila za c. k. borso se proti gotovini ali primernemu naznanilu kar nar nar bolje izvršujejo.

Kupovanje in prodaja državnih papirov, srečk, banknih, železniških in obrtnijskih delnic.

Načrti, pregledi in listine srečkanja zastoni.

Rothschild & Comp.

(13) na Dunaji, Opernring 21.

R. Mayr-jev

vesoljni čaj zoper putiko in za čiščenje krvi.

Priznano izvrstno pomaga ta čaj zoper putiko, protin in trganje, zoper kronična spahnila na koži, odprte rane itd. in je zaradi izvanrednih vspehov kakor tudi zbog nizke cene vse enake predmete daleč prekečil, tako da je v kratkem času ne le na Štajarskem ampak tudi v sosednjih deželah na posebno dobrem glasu.

R. Mayr-jev

balzam za ude mazati.

Hitro potolaži često jako hude protinaste, revmatične in nervozne bolečine; za trganje v sklepih in mišicah navadno znano pod imeni: bol v križu, zvičenje sklepnih kosti, trganje po udih, bolečina v bedru, tresenje, splošna slabost živcev, bromota, je imenovani balzam kot mazilo poseben pripomoček, ki se je že mnogokrat skazal in sene da dovolj ceniti.

Cena enega zavitka čaja z navodom je 80 kr. in 45 kr.; sklenica balzama za ude mazati 60 kr. a. v., Manj nego en veliki zavitek čaja ali 2 sklenici balzama se po pošti ne pošilja.

Glavna zaloga in razpošiljatev za oba predmeta pri Richard-u Mayr-ji, lekarničaru v Gleisdorf pri Gradcu.

Zaloga za Maribor: J. W. König, lekarničar v Tegetthof-ovih ulicah; Celje: Baumbach-ova lekarnica; Gradec: Bratje Oberranzmeyer Drog. in J. Purgleitner, lekarn. pri jelenu; Dunaj: Pezold & Süß; Celovec: A. Beinitz lekarna na starem trgu. (5)